

189. sz. Ajánlás

a munkahelyteremtés ösztönzésének általános feltételeiről a kis- és közepes vállalkozásokban

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Általános Konferenciája,

Amelyet a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgató Tanácsa hívott össze Genfben, és amely 1998. június 2-án nyolcvanhatodik ülészakára ült össze,

Felismervén a gazdasági, szociális és szellemi jólétre, valamint az egyének, családok, közösségek és nemzetek fejlődésére irányuló igényt,

A kis- és közepes vállalkozásoknál való munkahelyteremtés fontosságának tudatában,

Felidézvén a Nemzetközi Munkaügyi Konferencia 1986. évi 72-ik ülészakán elfogadott, a kis- és közepes vállalkozások támogatására vonatkozó Határozatát, valamint a Konferencia 1996. évi 83-ik ülészakán elfogadott, a foglalkoztatáspolitikai globális összefüggéseivel foglalkozó határozatában kifejtett következtetéseit,

Felismervén, hogy a kis- és közepes vállalkozások, mint a gazdasági növekedés és fejlődés lényeges tényezői, növekvő mértékben felelősek a munkahelyek többségének teremtéséért világszerte, és azt, hogy hozzájárulhatnak egy innovatív és vállalkozói környezet megteremtéséhez,

Megértve a produktív, fenntartható és minőségi munkahelyek különleges értékét,

Felismerve, hogy a kis- és közepes vállalkozások lehetőséget biztosítanak a nők, és más hagyományosan hátrányos helyzetű csoportok részére a jobb feltételek melletti, produktív, fenntartható és minőségi foglalkoztatási lehetőséghez való hozzájutásban,

Abban a meggyőződésben, hogy a kényszermunkáról szóló 1929. évi Egyezmény, az egyesülési szabadságról és a szervezkedés jog védelméről szóló 1948. évi Egyezmény, szervezkedés és kollektív tárgyalási jogáról szóló 1949. évi Egyezmény, az egyenlő díjazásról szóló 1951. évi Egyezmény, a kényszermunka felszámolásáról szóló 1957. évi Egyezmény, a hátrányos megkülönböztetésről (foglalkoztatás és foglalkozás szerint) szóló 1958. évi Egyezmény tiszteletben tartásának elősegítése fokozni fogja a kis- és közepes vállalkozásokban történő minőségi munkahelyteremtést, és különösen abban a meggyőződésben, hogy a foglalkoztatás alsó korhatáráról szóló 1973. évi Egyezmény és Ajánlás figyelembe vétele segíteni fogja a tagállamokat a gyermekmunka megszüntetésére irányuló törekvéseiben,

Abban a további meggyőződésében, hogy a kis- és közepes vállalkozásokban történő munkahelyteremtésre vonatkozó új intézkedések elfogadása, az alábbiakkal egyetemben:

- (a) az idevágó más nemzetközi munkaügyi Egyezmények és Ajánlások megfelelő rendelkezései, mint például a foglalkoztatáspolitikáról szóló 1964. évi Egyezmény és Ajánlás, és a foglalkoztatáspolitikáról szóló 1984. évi Ajánlás (kiegészítő rendelkezések), a szövetkezetekről (fejlődő országok) szóló 1966. évi Ajánlás, az emberi erőforrások fejlesztéseiről

szóló 1975. évi Egyezmény és Ajánlás és a munkavédelemről szóló 1981. évi Egyezmény és Ajánlás, és

- (b) más olyan kipróbált ILO kezdeményezések, amelyek a kis- és közepes vállalkozások fenntartható munkahelyteremtésére irányuló törekvéseinek elősegítését szolgálják, és a szociális védelem megfelelő és általános alkalmazását bátorítják, ideértve az Indítsd meg és Fejleszd Vállalkozásodat, valamint más programokat, továbbá az ILO Torinói Nemzetközi Képzési Központja képzés és szakértelem javítása terén végzett munkáját,

értékes útmutatót ad a tagállamok részére kis- és közepes vállalkozások keretében történő, munkahelyteremtésre irányuló politikájuk kialakítására és megvalósítására,

Miután úgy határozott, hogy különböző javaslatokat fogad el a munkahelyteremtés ösztönzésének általános feltételeiről a kis- és közepes vállalkozásokban, amely kérdés az ülés napirendjének negyedik pontjaként szerepelt, és

Miután úgy döntött, hogy ezeket a javaslatokat egy Ajánlás formájában adja közre, a mai napon, 1998. június 17-én elfogadja az alábbi Ajánlást, mely "A kis- és közepes vállalkozásokban történő munkahelyteremtésről szóló 1998. évi Ajánlás" néven idézhető:

I. FOGALOMMEGHATÁROZÁS, CÉL ÉS HATÁLY

1. A tagállamok, a munkaadók és munkavállalók legrepresentatívabb szervezeteivel konzultálva, az általuk megfelelőnek tekintett szempontok szerint, a nemzeti társadalmi és gazdasági feltételeket is figyelembe véve, határozzák meg a kis- és közepes vállalkozások fogalmát, szem előtt tartva azt, hogy ez a rugalmas megközelítés ne akadályozza a tagállamokat abban, hogy közösen megállapított definíciókra jussanak adatgyűjtési és elemzési célok tekintetében.

2. A tagállamok fogadjanak el olyan, a nemzeti feltételeknek megfelelő és a nemzeti gyakorlattal összhangban álló intézkedéseket, melyeknek célja annak az alapvető szerepnek az elismertetése és segítése, melyet a kis- és közepes vállalkozások játszanak az alábbiak tekintetében:

- (a) a teljes, produktív és szabadon választott foglalkoztatás támogatása;
- (b) jobb hozzáférés az olyan jövedelemszerzési lehetőségekhez és gyarapodáshoz, amely a produktív és fenntartható foglalkoztatáshoz vezet;
- (c) fenntartható gazdasági növekedés és a változásokra való rugalmas reagálás képessége;
- (d) a hátrányos helyzetű és a társadalom peremére szorult csoportok fokozottabb gazdasági részvétele a társadalomban;
- (e) növekvő belföldi megtakarítások és befektetések;
- (f) képzés és az emberi erőforrások fejlesztése;
- (g) kiegyensúlyozott regionális és helyi fejlődés;
- (h) olyan áruk és szolgáltatások biztosítása, melyek jobban illeszkednek a helyi piaci szükségletekhez;

- (i) a jobb munkaminőséghez és munkafeltételekhez való hozzájárulás, amely hozzájárulhat egy jobb életminőség biztosításához, valamint az emberek széles rétegének lehetővé teszi a szociális védelemhez való hozzájárulást;
- (j) az innováció, a vállalkozás, a technológiai fejlődés és kutatás ösztönzése;
- (k) hazai és nemzetközi piacokhoz való hozzáférés; és
- (l) a munkaadók és munkavállalók közötti jó viszony előmozdítása.

3. A kis- és közepes vállalkozások második bekezdésben említett alapvető szerepének előmozdítása céljából a tagállamok fogadjanak el megfelelő intézkedéseket és kényszerítő mechanizmusokat az ilyen vállalkozásokban munkavállaló munkások érdekeinek védelme érdekében azáltal, hogy biztosítják részükre más idevágó eszközök alapján igénybe vehető alapvető védelmet.

4. A jelen Ajánlás rendelkezései a gazdasági tevékenység valamennyi ágazatára, és a kis- és közepes vállalkozások valamennyi típusára vonatkoznak, függetlenül azok tulajdonformájától (például magán- és állami vállalatok, szövetkezetek, társulások, családi vállalkozások és egyéni tulajdonosok).

II. POLITIKAI ÉS JOGI KERET

5. A kis- és közepes vállalkozások növekedését és fejlődését elősegítő környezet kialakítása céljából a tagállamok:

- (a) fogadjanak el és valósítsanak meg az optimális gazdasági környezet elősegítésére irányuló megfelelő pénzügyi költségvetési és foglalkoztatási politikákat (különös tekintettel az inflációra, a kamatszintre és átváltási kulcsokra, az adózásra, a foglalkoztatásra és a társadalmi stabilitásra),
- (b) fogadjanak el és alkalmazzanak megfelelő jogszabályokat, különösen a tulajdonjogok, ideértve a szellemi tulajdont is, a vállalkozások telepítése, szerződések tiszteletben tartatása, tisztességes verseny, valamint a megfelelő szociális és munkaügyi jogalkotás tekintetében,
- (c) növeljék a vállalkozóvá válás vonzerejét azáltal, hogy nem hoznak olyan politikai és gazdasági intézkedéseket, amelyek hátrányosak azok részére, akik vállalkozók kívánnak lenni.

6. Az 5. bekezdésben említett intézkedéseket egészítsék ki az olyan hatékony és versenyképes kis- és közepes vállalkozások támogatására vonatkozó irányelvekkel, melyek megfelelő társadalmi feltételek mellett képesek a produktív és fenntartható foglalkoztatás biztosítására. Ebből a célból a tagállamok mérlegeljék az olyan politikákat, melyek:

- (1) olyan feltételeket hoznak létre, amelyek-
 - (a) bármely méretű és típusú vállalkozás részére biztosítják:
 - (i) az azonos lehetőségeket, különösképpen a hitelhez, a devizához és az import eredetű inputokhoz való hozzáférést; és
 - (ii) a méltányos adózást;

- (b) biztosítják a munkaügyi törvények megkülönböztetés mentes alkalmazását a kis- és közepes vállalkozásokban megvalósuló foglalkoztatás minőségének javítása érdekében;
- (c) a kis- és közepes vállalkozások tekintetében támogatják a gyermekmunkára vonatkozó nemzetközi munkaügyi szabványok betartását;

(2) eltüntetik a kis- és közepes vállalkozások fejlődését és növekedését gátló olyan korlátozásokat, amelyek különösen az alábbiakból következnek:

- (a) a hitelhez és a tőkepiachoz való hozzáférés nehézségei;
- (b) a műszaki és vezetői képességek alacsony szintje;
- (c) a nem megfelelő tájékozódás;
- (d) a termelékenység és a minőség alacsony szintje;
- (e) a piacokhoz való nem megfelelő hozzájutás;
- (f) az új technológiákhoz való hozzájutás nehézségei;
- (g) a szállítási- és távközlési infrastruktúra hiánya;
- (h) a nem célszerű, nem megfelelő vagy túlságosan terhes bejegyzési, engedélyezési, beszámolási és más adminisztratív követelmények, ideértve azokat, melyek nem ösztönzik a személyzet felvételét, itt tekintettel kell lenni arra, hogy az alkalmazás feltételei, a munkaügyi ellenőrzés hatékonysága vagy a munkakörülmények felügyeleti rendszere és más kapcsolódó kérdések tekintetében romlás ne következzen be;
- (i) a kutatásra és fejlesztésre vonatkozó nem megfelelő támogatás;
- (j) az állami és magán beszerzési lehetőségekhez való hozzáférés nehézségei.

(3) olyan speciális intézkedéseket és kezdeményezéseket foglalnak magukba, melyek az informális szektor támogatására és korszerűsítésére irányulnak azzal a céllal, hogy az a szervezett szektor részévé váljon.

7. Az ilyen irányelvek kialakítását szem előtt tartva a tagállamok, ahol lehet:

(1) országos szinten gyűjtsenek adatokat a kis- és közepes méretű vállalkozói szektorról, többek között a foglalkoztatás mennyiségi és minőségi szempontjait figyelembe véve, ugyanakkor biztosítsák, hogy ez ne hárítson túlzott adminisztrációs terheket a kis- és közepes vállalkozásokra;

(2) a meglévő politikák és rendelkezések kis- és közepes méretű vállalkozásokra gyakorolt hatásait átfogóan tekintsék át, különös figyelemmel a szerkezetátalakítási programoknak a munkahelyteremtésre gyakorolt hatására;

(3) a munkaadók és munkavállalók legrepresentatívabb szervezeteivel tekintsék át munkaügyi és szociális törvényeiket annak meghatározására, hogy:

- (a) ezek a törvények megfelelnek-e a kis- és közepes vállalkozások igényeinek, miközben megfelelő védelmet és munkafeltételeket biztosítanak azok munkásai részére;
- (b) a szociális védelem tekintetében szükségesek-e kiegészítő intézkedések, pl. önkéntes konstrukciók, szövetkezési kezdeményezések és egyebek;
- (c) az ilyen szociális védelem kiterjed-e a kis- és közepes vállalkozások munkavállalóira, és hogy léteznek-e olyan megfelelő intézkedések, amelyek biztosítják a társadalombiztosítási szabályokkal való összhangot az olyan területeken, mint az

egészségügyi ellátás, a betegségi, munkanélküli, öregségi, üzemi baleseti, családi, anyasági, rokkantsági és özvegyi járulékok.

8. Gazdasági nehézségek idején a kormányok törekedjenek a kis- és közepes vállalkozások, valamint munkavállalók erős és hatékony támogatására.

9. Ezen politikák kialakítása során a tagállamok-

- (1) a munkaadók és munkavállalók legrepresentatívabb szervezetein kívül belátásuk szerint konzultálhatnak más érintett és illetékes partnerekkel;
- (2) vegyenek figyelembe más területekre vonatkozó irányelveket is, mint pl. pénz- és költségvetési ügyek, kereskedelem és ipar, foglalkoztatás, munkaügy, szociális védelem, nemek egyenlősége, munkavédelem valamint a tanulás és képzés révén megvalósuló kapacitásépítés;
- (3) a munkaadók és munkavállalók legrepresentatívabb szervezeteivel konzultálva hozzanak létre ezen politikák áttekintésére és korszerűsítésére irányuló mechanizmusokat.

III. A VÁLLALKOZÓI KULTÚRA FEJLESZTÉSE

10. A munkaadók és munkavállalók legrepresentatívabb szervezeteivel konzultálva a tagállamok fogadjanak el intézkedéseket egy olyan vállalkozói kultúra kialakítása és erősítése érdekében, amely támogatja a kezdeményezéseket, a vállalkozások létrehozását, a termelékenységet, környezetvédelmi gondolkodást, minőséget, a jó munkahelyi és munkaügyi viszonyokat és a megfelelő és méltányos társadalmi gyakorlatot. E célból a tagországok mérlegeljék-

(1) a vállalkozói szemlélet fejlesztésének ösztönzését, az oktatás, a vállalkozás és képzés rendszere és programjai révén, kapcsolódóan a munkaerőre vonatkozó igényekhez és a gazdasági növekedés és fejlődés eredményeihez, különös hangsúlyt fektetve a jó munkaügyi viszonyokra és a kis- és közepes vállalkozások által igényelt sokrétű szakmai és vezetői gyakorlatra;

(2) megfelelő eszközök igénybe vételével a kockázatvállalás és üzleti sikertelenség iránti pozitívabb viszonyulás erősítését, elismerve ezek tanulási tapasztalati értékét, tudomásul véve ugyanakkor ezeknek mind a vállalkozókra, mind a munkavállalókra gyakorolt hatását;

(3) az életen át tartó tanulás folyamatának elősegítését a munkavállalók és munkaadók valamennyi kategóriája számára;

(4) az érintett munkaadók és munkavállalók szervezeteinek teljes bevonása mellett tudatossági kampányok tervezését és megvalósítását az alábbiak elősegítése érdekében:

- (a) a törvények és munkások jogainak tisztelete, jobb munkafeltételek, magasabb termelékenység, valamint az áruk és szolgáltatások javított minősége;
- (b) a vállalkozói szerep modelljei és az ösztönzési programok, megfelelően figyelembe véve a nők, a hátrányos helyzetű és kirekesztődött csoportok sajátos szükségleteit.

IV. HATÉKONY SZOLGÁLTATÁSI INFRASTRUKTÚRA KIFEJLESZTÉSE

11. A kis- és közepes vállalkozások növekedésének, munkahelyteremtő képességének és versenyképességének fejlesztése érdekében meg kell fontolni a kis- és közepes vállalkozások, valamint munkásaik részére nyújtandó, egy sor közvetlen és közvetett támogatási szolgáltatás elérhetőségét és hozzáférhetőségét. Ezek foglalják magukba:

- (a) a vállalkozás megkezdése előtti, a vállalkozás-indítási és fejlesztési támogatást;
- (b) üzleti terv készítését és annak követését;
- (c) üzleti inkubátorokat;
- (d) információs szolgáltatást, ideértve a kormányzati politikákra vonatkozó tanácsadást;
- (e) tanácsadási és kutatási szolgáltatásokat;
- (f) vezetői és szakmai képességek javítását;
- (g) a vállalkozás helyszínén megvalósuló képzés segítségét és fejlesztését;
- (h) munkavédelmi képzés támogatását;
- (i) a vezetők és alkalmazottak írástudási, számolásismereti, számítógép ismereti és alapfokú oktatási szintjének fejlesztéséhez történő segítségnyújtást;
- (j) energiához, távközlési és a fizikai infrastruktúrához, vagyis vízhez, elektromossághoz, telephelyhez, szállításhoz és utakhoz való hozzáférést, akár közvetlenül, akár magánszektorbeli közvetítők révén;
- (k) a munkaügyi törvények megértésére és alkalmazására, ideértve a munkavállalók jogaira vonatkozó rendelkezéseket, valamint az emberi erőforrások fejlesztésére és nemek egyenlőségére irányuló támogatást;
- (l) jogi, számviteli és pénzügyi szolgáltatásokat;
- (m) innováció és modernizáció támogatását;
- (n) technológiával kapcsolatos tanácsadást;
- (o) az információs és távközlési technológiáknak az üzleti folyamatokra való hatékony alkalmazásával kapcsolatos tanácsadást;
- (p) tőkepiacokhoz, hitelhez és kölcsön garanciához való hozzáférést;
- (q) pénz-, hitel- és adósságkezelésre vonatkozó tanácsadást;
- (r) export elősegítését, valamint a hazai és nemzetközi piacokon történő kereskedelmi lehetőségeket;
- (s) piackutatási és marketing támogatást;
- (t) a terméktervezési, fejlesztési és bemutatási támogatást;
- (u) minőség-biztosítást, ideértve a minőségellenőrzést és mérést;
- (v) csomagolási szolgáltatásokat;
- (w) környezetgazdálkodási szolgáltatásokat.

12. Amennyire csak lehetséges, a 11. bekezdésben említett támogatási szolgáltatásokat úgy kell kialakítani és nyújtani, hogy azok az optimális alkalmazhatóságot és hatékonyságot biztosítsák olyan eszközökön keresztül, mint:

- (a) a szolgáltatásoknak és azok biztosításának a kis- és közepes vállalkozások speciális igényeihez igazítása, figyelembe véve a fennálló gazdasági, társadalmi és kulturális feltételeket, valamint azok méretéből, szektorából és fejlettségéből adódó különbségeket;
- (b) a kis- és közepes vállalkozások, valamint a munkaadók és munkavállalók legreprezentatívabb szervezetei aktív bevonásának biztosítása a felkínálandó szolgáltatások meghatározásába;
- (c) az állami és magánszektor bevonása az ilyen szolgáltatások biztosításába, például a munkaadók és munkavállalók szervezetei, a fél-állami szervezetek, magán tanácsadók, ipari parkok, üzleti inkubátorok, valamint maguk a kis- és közepes vállalkozások révén;
- (d) a szolgáltatások nyújtásának decentralizálása, ezáltal fizikai értelemben a lehető legközelebb hozván ezeket a kis- és közepes vállalkozásokhoz;
- (e) a hatékony szolgáltatások integrált köréhez való könnyű hozzáférés elősegítése az "egyablakos" elrendezés vagy közvetítői szolgáltatások biztosítása révén;
- (f) a szolgáltatást biztosítók önfenntartásának elősegítése a kis- és közepes vállalkozások részéről történő ésszerű mértékű költség-térítés útján valamint más forrásokból, oly módon, hogy az ilyen szolgáltatások piacai ne torzuljanak és hogy a kis- és közepes vállalkozások munkahely teremtő képessége javuljon;
- (g) a szakmai jelleg és az elszámoltathatóság biztosítása a szolgáltatások nyújtása során;
- (h) a szolgáltatások folyamatos figyelemmel kísérésére, értékelésére és korszerűsítésére irányuló mechanizmusok létesítése.

13. A szolgáltatásokat úgy kell kialakítani, hogy azok termelékenység javító és más olyan megközelítéseket foglaljanak magukba, amelyek elősegítik a hatékonyságot, és amelyek segítik a kis- és közepes vállalkozásokat hazai és nemzetközi piacokon való versenyképességük fenntartásában, miközben javítják a munkaügyi gyakorlatot és a munkafeltételeket.

14. A tagállamok segítsék elő a kis- és közepes vállalkozások megfelelő feltételek melletti finanszírozáshoz és hitelhez való hozzájutását. Ezzel kapcsolatban:

(1) a hitel és pénzügyi szolgáltatásokat lehetőség szerint kereskedelmi feltételek mellett kell nyújtani fenntarthatóságuk biztosítása érdekében, ez alól kivételt képeznek a vállalkozók különösen sebezhető csoportjai;

(2) kiegészítő intézkedéseket kell tenni az adminisztratív eljárások egyszerűsítése, a tranzakciós költségek csökkentése és a nem megfelelő hitelbiztosítékokkal kapcsolatos problémák legyőzése érdekében, például nem-állami pénzügyi ügynökségek létesítése, valamint a szegénység csökkentését szolgáló pénzügyi intézmények fejlesztése révén;

(3) a kis- és közepes vállalkozásokat ösztönözni lehet arra, hogy kölcsönös garanciabiztosító társaságokba szerveződjenek;

(4) bátorítani kell a kockázati tőke és más, az innovatív kis- és közepes vállalkozások támogatására szakosodott szervezetek létesítését.

15. A tagállamok fontoljanak meg olyan alkalmas politikákat, amelyek minden szempontból javítják a kis- és közepes vállalkozásokban történő foglalkoztatást azáltal, hogy biztosítják a védelmet nyújtó munkaügyi és szociális törvénykezés megkülönböztetés mentes alkalmazását.

16. A tagállamok ezen túlmenően-

(1) ahol lehetséges, segítsék elő az olyan szervezetek és intézmények fejlesztését, amelyek hatékonyan támogathatják a kis- és közepes vállalkozások növekedését és versenyképességét. Ebből a szempontból meg kell fontolni a munkaadók és munkavállalók legreprezentatívabb szervezeteivel történő konzultációt;

(2) fontolják meg a kis- és közepes vállalkozások, valamint a nagyobb vállalkozások közötti együttműködési kapcsolatok elősegítésére irányuló megfelelő intézkedések meghozatalát. Ezzel kapcsolatban intézkedéseket kell hozni az érintett kis- és közepes vállalkozások, valamint munkavállalók jogos érdekeinek védelmében;

(3) fontoljanak meg olyan intézkedéseket, melyek elősegítik a kis- és közepes vállalkozások közötti kapcsolatokat a tapasztalatcsere valamint az erőforrások és a kockázatok megosztásának biztosítása érdekében. Ebben a tekintetben a kis- és közepes vállalkozások bátoríthatók az olyan struktúrák, mint a konzorciumok, hálózatok és termelési és szolgáltatási szövetkezetek kialakítására, figyelembe véve a munkaadói és munkavállalói szervezetek szerepének fontosságát;

(4) mérlegeljenek azon személyek részére hozott speciális intézkedéseket és kezdeményezéseket, akik a lakosság kiválasztott kategóriái köréből, mint például a nők, a tartós munkanélküliek, a szerkezetátalakítások vagy a korlátozó és megkülönböztető gyakorlat által érintett személyek, csökkent munkaképességű személyek, leszerelt katonák, fiatalok, ide értve a végzősöket, idősebb munkások, etnikai kisebbségek és bennszülött és törzsi népek, vállalkozóvá kívánnak válni. Ezen kategóriák részletes azonosítását a nemzeti társadalmi- gazdasági prioritások és körülmények figyelembevételével kell elvégezni;

(5) mérlegeljenek a kormányzati szervek és a kis- és közepes vállalkozások valamint az ilyen vállalkozások legreprezentatívabb szervezetei közötti kommunikáció és kapcsolatok előmozdítására irányuló speciális intézkedéseket, a munkahely teremtést szolgáló kormányzati politikák hatékonyságának javítása érdekében;

(6) felismervén a nők gazdaságban betöltött szerepének növekvő fontosságát, bátorítsák a nők vállalkozóvá válásának támogatását olyan intézkedések révén, amelyeket különösen a vállalkozó vagy vállalkozóvá válni kívánó nők részére alakítanak ki.

V. A MUNKAADÓI ÉS MUNKAVÁLLALÓI SZERVEZETEK SZEREPE

17. A munkaadók és munkavállalók szervezetei mérlegeljék a kis- és közepes vállalkozások fejlődéséhez való hozzájárulást a következőképpen:

- (a) a kis- és közepes vállalkozások valamint munkavállalók érdekeinek a kormányzat felé történő, szükség szerinti megfogalmazása;
- (b) közvetlen támogatási szolgáltatások nyújtása olyan területeken, mint például a képzés, tanácsadás, hitelhez való könnyebb hozzájutás, marketing, munkaügyi kapcsolatok terén történő tanácsadás és nagyobb vállalkozásokkal való kapcsolatok előmozdítása;
- (c) olyan országos, regionális és helyi intézményekkel valamint regionális kormányközi szervezetekkel való együttműködés, melyek a kis- és közepes vállalkozások részére nyújtanak támogatást olyan területeken, mint képzés, tanácsadás, vállalkozás-indítás és minőségellenőrzés;

- (d) részvétel olyan tanácsokban, munkacsoportokban és más testületekben, nemzeti, regionális és helyi szinten, amelyeket arra hoztak létre, hogy fontos gazdasági és társadalmi kérdésekkel foglalkozzanak, ideértve olyan politikákat és programokat, melyek érintik a kis- és közepes vállalkozásokat;
- (e) gazdaságilag hasznos és társadalmilag haladó, megfelelő szociális védőhálót biztosító átalakítás (mely olyan eszközöket használ, mint például az átképzés és az önfoglalkoztatás elősegítése) támogatása és az abban való részvétel;
- (f) részvétel a kis- és közepes vállalkozások közötti tapasztalatcsere és kapcsolatépítés elősegítésében;
- (g) részvétel a kis- és közepes vállalkozásokat érintő társadalmi és munkaerőpiaci kérdések megfigyelésében és elemzésében, olyan kérdések tekintetében, mint a foglalkoztatási feltételek, munkakörülmények, szociális védelem és szakképzés, valamint szükség szerinti kiegészítő intézkedések elősegítése;
- (h) minőség és termelékenység javítását célzó tevékenységekben való részvétel, valamint az erkölcsi normák, a nemek közötti egyenlőség és a megkülönböztetés mentesség elősegítése;
- (i) tanulmányok készítése a kis- és közepes vállalkozásokról, a szektorra vonatkozó statisztikai és más típusú információk gyűjtése, ideértve a nemek és kor szerint bontott statisztikákat, és ezen információk, valamint a helyes gyakorlatra vonatkozó tanulságok megosztása a munkavállalók és munkaadók más nemzeti és nemzetközi szervezeteivel;
- (j) a munkavállalók jogaira, munkaügyi törvényekre és a szociális védelemre vonatkozó szolgáltatások és tanácsadás nyújtása a kis- és közepes vállalkozások munkavállalói részére.

18. A kis- és közepes vállalkozásokat, valamint munkavállalóikat a szervezkedés szabadságának teljes tiszteletben tartása mellett ösztönözni kell arra, hogy megfelelő képviselőik legyenek. Ezzel összefüggésben a munkaadói és munkavállalói szervezetek mérlegeljék tagságuk bázisának kiszélesítését annak érdekében, hogy az magába foglalja a kis- és közepes vállalkozásokat.

VI. NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS

19. Ösztönözni kell a megfelelő nemzetközi együttműködést a következő területeken:

- (a) összehasonlítható adatok gyűjtésére irányuló közös megközelítések kialakítása a politikai tervezés támogatása céljából;
- (b) információcsere a politikák és programok leghelyesebb gyakorlata tekintetében, nem, kor és más lényeges változók szerinti bontásban, munkahelyteremtés és a kis- és közepes vállalkozásbeli alkalmazás minőségének javítása céljából;
- (c) a kis- és közepes vállalkozások fejlesztésében részt vevő nemzeti és nemzetközi testületek és intézmények, ideértve a munkaadói és munkavállalói szervezeteket is, közötti kapcsolatok létesítése, azzal a céllal, hogy megkönnyítsék:
 - (i) a személyzet, a tapasztalatok és az ötletek cseréjét;
 - (ii) képzési anyagok, képzési módszertanok és referencia anyagok cseréjét;

- (iii) a kis- és közepes vállalkozásokra valamint fejlődésükre vonatkozó kutatási eredmények és más minőségi és mennyiségi adatok összeállítását, nem és kor szerinti bontásban;
 - (iv) kis- és közepes vállalkozások nemzetközi társulásainak, szövetségeinek létesítését, alvállalkozói megállapodásokat és más kereskedelmi kapcsolatokat;
 - (v) a modern információs technológiát felhasználó új mechanizmusok kifejlesztését a kormányok, munkaadói és munkavállalói szervezetek közötti információcsere érdekében, azokról a tapasztalatokról, amelyeket a kis- és közepes vállalkozások támogatás során szereztek;
- (d) a kis- és közepes vállalkozások fejlesztése révén megvalósuló munkahelyteremtés, ideértve a női vállalkozás támogatását is, kérdéseivel foglalkozó nemzetközi találkozók és tárgyaló csoportok. Hasonló megközelítés a hátrányos helyzetű és a társadalom peremére szorult csoportok részére történő munkahelyteremtés és ezek vállalkozóvá válásának elősegítése szempontjából hasznos lenne;
- (e) a hatékony, valamint a jó munkafeltételeket és megfelelő szociális védelmet biztosító munkahelyek teremtésére egyaránt képes kis- és közepes vállalkozások előmozdítását szolgáló legfontosabb sikertényezők szisztematikus kutatása különböző aspektusokból és különböző országokban;
- (f) a kis- és közepes vállalkozások, valamint azok munkavállalóinak országos és nemzetközi adatbázisokhoz való hozzáféréseinek elősegítése olyan témakörökben, mint a foglalkoztatási lehetőségek, piaci információk, törvények és rendelkezések, technológiák és termékszabványok.

20. A tagállamok jelen Ajánlás tartalmát támogassák más nemzetközi testületeknél. A tagállamok, ahol lehetséges, legyenek egyúttal nyitottak ezen testületekkel való együttműködésre jelen Ajánlás rendelkezéseinek kiértékelésében és megvalósításában, és vegyék figyelembe azt a kiemelkedő szerepet, amelyet az ILO játszott a kis- és közepes vállalkozásoknál történő munkahelyteremtés elősegítésében.